

**ANNOJ!**



Vereniging Vrienden Nederland - Tjechië & Slowakije

Ledenbrief nr. 340 juli/augustus 2018

## INHOUD

Voorzitter	3
Bestuur	4
Najaarsbijeenkomst 3 november	5
Eerste Tsjechoslowaakse vrijwilligers in de Eerste Wereldoorlog 9 mei 1915	6
21-08-1968: Waarna mijn wereld er anders uitzag	9
Uitvindingen - vervolg	12
Nieuwe verordening voor het OV in Tsjechië	13
Nieuws	14
Lezing 'De Praagse Lente' in het Comenius Museum	16
Stedenband Veenendaal - Olomouc	18
Cultuur	19
Literatuur	21
Agenda	23

**Kopij voor Ahoj nr. 341,  
kan ingeleverd worden tot  
uiterlijk 22 september 2018**

*Omslag: Dubček in Naarden (zie  
pag. 16)*

### COLOFON

Ahoj!, de ledenbrief van de VNTS, verschijnt tien keer per jaar. In juli en december is er geen ledenbrief.

[www.vnts.nl](http://www.vnts.nl)

[www.facebook.com/Vereniging.VNTS/](http://www.facebook.com/Vereniging.VNTS/)

#### **Uitgever:**

VNTS, Ranonkelstr. 123, 2565 BC Den Haag

#### **Redactie-adres ledenbrief:**

Ahoj!,

p/a Boženka Vermeulen

Scheitweekseweg 2, 3233 LT Oostvoorne

[redactie@vnts.nl](mailto:redactie@vnts.nl)

**Advertenties:** tarieven kunnen worden opgevraagd bij de redactie.

#### **Bestuur:**

Ingeborg Kriegsman, voorzitter

Kleefsehoek 220, 6711 SJ Ede

E-mail: [ingeborg@vnts.nl](mailto:ingeborg@vnts.nl)

Bert Marcus, vice-voorzitter, secretariaat en archief

Ranonkelstraat 123, 2565 BC Den Haag

E-mail: [bert@vnts.nl](mailto:bert@vnts.nl)

Joost Koch, penningmeester

E-mail: [joost@vnts.nl](mailto:joost@vnts.nl)

Božena Kooy-Volfova, evenementen

E-mail: [bozena@vnts.nl](mailto:bozena@vnts.nl)

#### **Ledenadministratie:**

Božena Kooy-Volfova,

Salamander 130, 1187 BS Amstelveen

E-mail: [bozena@vnts.nl](mailto:bozena@vnts.nl)

#### **Contributie:**

Lidmaatschap loopt per kalenderjaar:

A-leden (alleenstaanden): € 27,50

G-leden (gezin): € 35,00

Buitenlandleden: € 38,50

Donateurs (organisaties): min. € 45,00

Opgeven als lid of donateur via de website of schriftelijk naar de ledenadministratie.

Opzeggen uitsluitend schriftelijk voor 1 november van het lopende jaar.

IBAN: NL56INGB0000379543

BIC: INGBNL2A

#### **Drukwerk:**

Print Service Ede, Ede

© Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, internet of welke andere wijze dan ook, zonder toestemming van de uitgever.

ISSN: 1383-0899

## VOORZITTER



Het is weer voorbij die mooie zomer... En dit keer was het echt zomer in heel Europa, van noord naar zuid en van oost naar west. Het bracht niet alleen veel zonnige en hele warme dagen, maar ook droogte. Op veel plaatsen zijn landbouwogsten mislukt als gevolg van een gebrek aan regen. Ook in de rivieren in Nederland, die voornamelijk gevoed worden door andere rivieren verder in Europa, wordt nu de laagste waterstand ooit gemeten. Deze zomer bleek dat we eigenlijk helemaal niet zo goed zijn voorbereid op al die warmte. Dat krijgt ongetwijfeld een vervolg.

Voor alle vieringen rond het eeuwfeest van Tsjechië en Slowakije die in de openlucht werden georganiseerd was het uiteraard fantastisch. Er waren veel concerten en buitententoonstellingen.

U heeft daar ongetwijfeld over gelezen wanneer u bent geabonneerd op een (Engelstalige) uitgave van een Tsjechische of Slowaakse internetkrant.

Heeft u misschien zelf een van de evenementen bijgewoond? Wij zijn uiteraard benieuwd naar uw verhalen en foto's en plaatsen die graag in latere nummers van Ahoj!. Daarmee doet u andere leden een plezier en geeft u misschien aanleiding tot nieuwe vakantiebestemmingen.

Het bestuur van de VNTS is na de vakantie alweer bijeengewees en inmiddels is het programma voor de najaarsbijeenkomst op 3 november bekend. U vindt dit op een andere pagina in deze Ahoj!. Aanmelden is al mogelijk, zowel voor leden als niet-leden. Wij plaatsen het bericht ook op de website en op de Facebookpagina van de vereniging.

Inmiddels is er weer een bestuurslid verhuisd naar het buitenland. Boženka, onze redacteur van Ahoj!, werkt tegenwoordig in Bratislava. Voor u maakt dit geen verschil, alle contacten kunnen ook uitstekend via internet verlopen en Boženka gaat gelukkig verder met het samenstellen van Ahoj!. Grote kans dat het aantal Slowaakse berichten gaat toenemen.

Ik wens u veel leesplezier in deze Ahoj! en hoop u te ontmoeten tijdens onze najaarsbijeenkomst op zaterdag 3 november.

*Ingeborg Kriegsman*

## BESTUUR

### REDACTIE VERHUISD!

Deze aankondiging schrijf ik vanuit Bratislava, op de dag waarop het leger van de Warschaupact Tsjechoslowakije binnenviel, 20 augustus 50 jaar geleden. 2018 is zeker een boeiend jaar om hier te zijn, waarin teruggekeken wordt op een aantal historische momenten in de geschiedenis van Slowakije en Tsjechië. In juli kreeg ik een baan aangeboden, en nu zit ik dan hier. Het werk betreft Nederlandstalige klantenservice, administratie en vertalingen voor een wintersportorganisatie.

Dit betekent dat de redactie van de VNTS vanaf heden gehuisvest is in Slowakije. Wat dit voor gevolgen heeft? Behalve dat ik niet altijd de mogelijkheid zal hebben om vergaderingen te bezoeken, niet zo veel. Ik kan mijn redactionele werkzaamheden gewoon voortzetten.

Dit heeft voor de rest ook geen gevolgen voor het inzenden van kopij. Dat kan gewoon naar [redactie@vnts.nl](mailto:redactie@vnts.nl). Voor krantenknipsels en dergelijke is het beste om deze in te scannen of er een foto van te maken en deze dan te mailen. Indien nodig: het postadres blijft voornamelijk hetzelfde!

Uiteraard kan ik deze uitgangspositie uitstekend benutten om interessante Slowaakse nieuwtjes, evenementen en andere verhalen met jullie te kunnen delen.

*Boženka Vermeulen*

### DIGITALE AHOJ!

De digitale Ahoj! heeft veel voordelen. Foto's zijn in kleur en u kunt op de links klikken, waardoor u direct op de juiste pagina terecht komt. Geen vervelende links overtypen op de computer! Een ander voordeel is dat u de Ahoj eerder krijgt – op het moment dat het bestand klaar is en naar de drukker gaat. Dat scheelt enkele dagen. Voor de vereniging betekent dit minder druk- en verzendkosten.

Geeft u zich op voor de digitale Ahoj? U kunt dit doen via [redactie@vnts.nl](mailto:redactie@vnts.nl)!

## NAJAARSBIJEENKOMST 3 NOVEMBER

Nog ruim twee maanden en dan verwachten we veel leden tijdens onze jaarlijkse najaarsbijeenkomst op zaterdag 3 november in het Luthers gemeentecentrum, Maanderweg 27 in Ede. Goed bereikbaar met de trein, uitstappen in Ede-Centrum of Ede-Wageningen en dan nog een stukje lopen. In het oktobernummer zullen we een kaartje opnemen met de route. De locatie is in het centrum van Ede met betaald parkeren, ook hiervan volgt nog een opgave.

De bijeenkomst staat in het teken van 100 jaar Tsjecho-Slowakije.  
Het programma voor deze middag:

14:30 uur - ontvangst met koffie/thee en iets lekkers

15:00 uur – opening

Daarna kunt u genieten van:

- tweemaal een optreden van Vinočanka
- een demonstratie glas graveren door Jana Mikulcová
- een tentoonstelling in het kader van het eeuwfeest
- de verkooptafels waar u ook al inkopen kunt doen voor het Sinterklaasfeest of voor de kerst
- de boekentafel met een ruime sortering Tsjechische en Slowaakse boeken.

Tussendoor wordt u regelmatig voorzien van een hapje en een drankje, uiteraard zoveel mogelijk afkomstig uit de feestvierende landen.

Wij laten u niet met een lege maag naar huis gaan en serveren om ca. 17.30 uur een eenvoudige maaltijd: soep met brood. De bijeenkomst eindigt rond 18:30 uur.

Deze middag is gratis voor leden. Niet-leden zijn uiteraard welkom, zij betalen € 5,00 bij de ingang. Geef u uiterlijk 26 oktober op via een e-mail aan [bestuur@vnts.nl](mailto:bestuur@vnts.nl).



## EERSTE TSJECHOSLOWAAKSE VRIJWILLIGERS IN DE EERSTE WERELDOORLOG 9 MEI 1915

Op weg naar onze vakantiebestemming in de Auvergne zijn we deze zomer op 6 juli naar de Tsjechoslowaakse begraafplaats bij La Targette (omgeving Arras in het Noord-Westen van Frankrijk) gereden om eer te betonen aan de eerste Tsjechoslowaakse vrijwilligers die in de Eerste Wereldoorlog gevochten hebben in het Franse leger als bijdrage aan de onafhankelijkheid van Tsjechoslowakije en de bevrijding uit het Oostenrijks-Hongaarse keizerrijk. En velen daar hun leven gegeven hebben voor deze onafhankelijkheid.

Deze ca. 250 vrijwilligers waren grotendeels afkomstig uit de Tsjechoslowaakse kolonie in Frankrijk en de afdeling van de internationale Sokol-beweging in Parijs alsmede van de socialistische beweging Rovnost en vormden al in de tweede helft van 1914 (22 augustus 1914) samen de Nazdar-compagnie in het Franse leger. Vrouwen uit de stad Bayonne – waar de opleiding van de vrijwilligers plaatsvond - hebben het vaandel voor deze Nazdar-compagnie geweven. Nazdar is de groet van Sokol bij het begin van een sportwedstrijd: Na Zdar (op naar de strijd). Op 9 mei 1915 heeft de Nazdar-compagnie gevochten in de tweede veldslag bij Artois en bij La Targette grote verliezen geleden (80%). De slachtoffers van deze veldslag liggen met Tsjechoslowaakse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog (waarvan 29 piloten) begraven op deze erebegraafplaats in La Targette. Het eerste Tsjechoslowaakse slachtoffer van deze veldslag en daarmee van de Eerste Wereldoorlog was vaandeldrager Karel Bezdicek. Tevens sneuvelen onder meer de voorzitter van de Sokol-beweging in Parijs Joseph Pultr en de



voorzitter van de Rovnostbeweging Josef Sibal.

In het 10e herdenkingsjaar van deze slag bij Artois heeft de Vereniging van Tsjechoslowaakse Vrijwilligers in Frankrijk "Association des Volontaires Tchecoslovaques en France" besloten een monument op te richten als herinnering aan alle Tsjechen en Slowaken die gevallen zijn in de Eerste Wereldoorlog. Het monument – het werk van beeldhouwer Jan Hruška – is officieel onthuld op zondag 31 mei 1925 en gefinancierd door bovengenoemde vereniging onder meer door de verkoop van postkaarten in Tsjechoslowakije en bijdragen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Tsjechoslowakije en van de sponsors van het monument van de opstand in Praag.

Een kopie van het Boheemse kruis is geplaatst in het centrum van de begraafplaats als herinnering aan de Boheemse koning Jan I van Luxemburg die gedood is op 26 augustus 1346 bij de veldslag bij Crécy in Frankrijk waar hij vocht aan de zijde van de koning van Frankrijk. Hiermee wordt de eeuwenlange verbondenheid tussen Frankrijk en Bohemen gesymboliseerd.



In mei 1968 – 50 jaar na de oprichting van de republiek Tsjechoslowakije – werd de begraafplaats uitgebreid met een herdenkingsgebouw ontworpen door architect Bernard Heger en beeldhouwster Marta Sumova als herinneringsplaats voor de beide wereldoorlogen.

De begraafplaats is een stille plek langs een rustige weg (D937) op het platteland ten noorden van het dorpje Neuville-Saint-Vaast op 220 km afstand van Den Haag. Hier wordt het begin herdacht van de bevrijding en het ontstaan van Tsjechoslowakije. En de moed en de opoffering met hun leven van de Tsjechoslowaakse vrijwilligers die daar begraven liggen.

Hierbij stilstaan past in het herdenkingsjaar 2018. Het was mooi daar te mogen zijn aan het begin van onze zomervakantie.

Door: Jacques Duivenvoorden

Bronnen:

<http://memoiresdepierre.pagesperso-orange.fr/alphabetnew/n/neuillesaintvaastnazdar.html>

<https://www.travelfranceonline.com/la-targette-czechoslovakian-memorial-wwi/>



## **21-08-1968: WAARNA MIJN WERELD ER ANDERS UITZAG..... EN ZIJ –WEDEROM- VAN EEN ILLUSIE WAS BEROOFD**

Rond deze 21ste augustus 2018 schonken Nederlandse en buitenlandse media, met de Groene Amsterdammer en de BBC, nauwelijks aandacht aan het feit dat het vijftig jaar geleden was dat het Warschaupact Tsjechoslowakije binnenviel. Nu de kopij voor deze Ahoj! uiterlijk de dag erna bij de redactie moest zijn, een gelegenheid om met u, leden van de VNTS, te delen hoe ik als tiener die periode van de Praagse Lente, oftewel het ‘socialisme met het menselijke gezicht’, ervoer.

Het staat buiten kijf dat die acht maanden in 1968 bij ons thuis, met een Tsjechische moeder en een vader die de taal van zijn vrouw vloeiend beheerste, intens beleefd werden. In mijn herinnering kwam zelfs ter sprake of we niet naar Tsjechoslowakije zouden kunnen emigreren wanneer de Praagse Lente doorzette.

We volgden het nieuws niet alleen op de voet; begin juli gingen we er tevens voor onze vakantie heen en arriveerden in een land dat ongekend bruiste en kolkte. De mensen waren van zins om er met zijn allen écht iets van te maken en stonden als één man achter hun leiders, aangevoerd door de Slowaak Alexander Dubček, een tot dan onbekende ‘apparatchik’.

Met de kennis van nu bekruipt mij soms het gevoel dat de bevolking er in haar enthousiasme nauwelijks oog voor leek te hebben hoe de partijbonzen van hun socialistische broederlanden stap voor stap de Tsjechoslowaakse partijleiding steeds verder onder druk zetten om allerlei hervormingen ongedaan te maken. Hierbij werden twee methoden gehanteerd:

- door politieke druk op Dubček c.s. bij ééndaagse conferenties her en der - in Dresden, in Bratislava en in het onooglijke grensdorp Čierna nad Tisou (waar noch voordien noch nadien ooit iemand over hoorde...).
- Militair door in de nabijheid van de Tsjechoslowaakse grenzen vrijwel permanent legeroefeningen te houden.

Zelf het Tsjechisch machtig, verslond ik begrijpelijkerwijs de kranten om zoveel mogelijk van de ontwikkelingen op de hoogte te blijven. Tegelijkertijd zat ik aan mijn transistorradio gekluisterd voor het Engelstalige nieuws van Radio Luxemburg. Lang verhaal kort, begin augustus reisden wij zoals gepland terug naar Amstelveen. Mij staat echter nog helder voor de geest hoe ik aan de vooravond van ons vertrek op de brug in Planá nad Lužnicí aan mijn boezemvriendin vroeg "Liba, denk je dat de Russen zullen binnenvallen?" waarop zij lachend antwoordde: "Welnee!"

Intussen was in Nederland wel doorgedrongen dat er in Tsjechoslowakije iets bijzonders aan de hand was. Veel mensen wilden dat met eigen ogen gaan zien. Zo kwam een collega van mijn vader in de avond van de 20ste augustus bij ons op bezoek voor toeristische tips én om onze ervaringen te horen. Wij deelden die gretig, onwetend wat zich achthonderd kilometer oostwaarts op datzelfde moment afspeelde.

De volgende ochtend, traditioneel luisterend naar het zeven uur nieuws, sloeg het bericht van de invasie bij ons in als een bom. Verbijsterd, ontredderd zochten we direct naar Český Rozhlas voor het laatste nieuws. In de loop van die dag werd steeds duidelijker dat zij een belangrijke, cruciale rol speelde. In Hilversum realiseerde men zich al gauw dat de VARA met JUDr. Karel Remeš, hoofd van haar juridische afdeling over een belangrijke informatiebron beschikte. Remeš had zich als werknemer van de Tsjechische omroep na de communistische machtsovername in 1948 feitelijk gedwongen gezien naar het Westen uit te wijken. Na enkele omzwervingen in Nederland beland, raakten mijn ouders en hij goed bevriend.

Die 21ste augustus en de dagen erna resulteerde deze vriendschap erin dat ook wij aan hem, de Hilversumse ‘luisterpost’, berichten over de situatie in Tsjechoslowakije doorgaven die we op onze radio opvingen. Zo hoorden we al snel met welke hoon de Warschaupact-soldaten, vooral de Russische, bejegend werden en hoe hen werd toegezongen “Ga snel naar huis, Iwan, Natasja wacht op je”. Voor mij is Marta Kubišová’s “Modlítba pro Martu” evenwel altijd hét lied gebleven dat ik met die periode associeer – het bevat immers de, ooit door Comenius geschapen, profetische regels dat de Boheemse volkeren ooit zélf over hun bestuur kunnen beslissen. Het is dus niet verwonderlijk dat Kubišová in november 1989 ten overstaan van een duizendkoppig publiek onder doodse stilte dit lied weer ten gehore bracht vanaf het balkon van het Divadlo Melantrich. Ook deze 21ste augustus 2018 juichte een bomvolle Václavské náměstí Marta Kubišová toe: voorafgaand aan de Tsjechische en Slowaakse volksliederen mocht zij er ’s avonds de herdenking met “Modlítba pro Martu” afsluiten.

Tja, en hoe ging het verder na die augustusmaand in 1968? In de publiciteit werd “Tsjechoslowakije” al snel verdrongen door het nieuws rond de (studentenrellen bij) de Olympische Spelen in Mexico, in het land zelf werden de duimschroeven langzaam maar zeker verder aangedraaid, culminerend in een periode van zogenoemde normalisatie. En ik? Onder een geheel ander gesternte kwam ik er pas rond de Kerst van 1969 weer.

En nu, anno 2018? Terugdenkend aan de “Praagse Lente” voel ik weemoed dat deze zo ruw de nek is omgedraaid. Tegelijkertijd ben ik blij en dankbaar hoe Tsjechië en Slowakije zich, met al hun beperkingen, ontwikkelen. Geopolitiek gezien was de invasie van het Warschaupact misschien onvermijdelijk vanwege de, door met name Ulbricht’s en Zhivkov’s – de Oostduitse en Bulgaarse partijleider – gekoesterde, vrees voor een olievlekwerking/ domino-effect in hun eigen land.



Onverlet blijft natuurlijk dat de soevereiniteit van een staat als grondbeginsel van het internationale recht met voeten getreden werd. In het licht van die tijd zou Westerse (militaire) bemoeienis vermoedelijk ernstige consequenties hebben gehad. Uiteindelijk kan – wederom: met de kennis van nu - de Russische invasie misschien toch als een ‘oprising’ bestempeld worden, zij het met voor mensen veelal ernstige repercussies in het persoonlijke vlak.

Tot slot: de Tsjechische en Slowaakse media besteedden uitgebreid aandacht aan deze vijftigste ‘verjaardag’ van de Russische invasie met - voor mij als hoogtepunt - de door de Slowaakse én Tsjechische televisie in de vooravond van 21 augustus live uitgezonden, indrukwekkende, toespraak van Andrej Kiska, de Slowaakse president. Deze stond hierin niet alleen stil bij ‘augustus 1968’ en de jaren erna. Hij besloot zijn toespraak met een oproep aan de ouders van nu hun kinderen op te blijven voeden in het besef van de democratische waarden. Een mooie geste en eerbetoon aan Alexander Dubček, zijn landgenoot die nog immer als de personificatie van de Praagse Lente wordt gezien!

*Franta Wijchers*

## UITVINDINGEN - VERVOLG

1918  
100  
2018  
CZECH AND SLOVAK  
CENTURY

### Kunstader - Een brug tussen leven en dood

Een wit, dun, buigzaam buisje geïmpregneerd met collageen, bekend als bypass. Het idee ontstond in de jaren '60 en kwam van de net afgestudeerde arts MUDr. Milan Krajíček. Met zijn team ontwikkelde hij dit, vandaag de dag zo gewone, buisje dat mensenlevens redt.



### Semtex - Bijna iedereen kent deze naam.

Een plastisch, kneedbaar explosief materiaal met een brede bruikbaarheid en zeer geliefd bij terroristen. Het werd uitgevonden in 1966 door Stanislav Brebera en Radim Fukát in de fabriek in Semtín (vandaar de naam) een voorstad van Pardubice. Na diverse aanslagen zijn er stoffen bij gevoegd zodat het eenvoudiger te vinden is. Sinds 2002 wordt de gehele verkoop door de overheid gecontroleerd.

### Oorsprong van de Amazone - wijziging in de aardrijkskunde boeken

Prof. RNDr. Bohumír Jánský CSc., een Tsjechische geograaf en hydroloog heeft samen met andere wetenschappers ontdekt, dat de Amazone uit een ijslagune aan de voet van het vulkaan Mismi in Zuid Peru ontspringt. Omdat de lagune geen naam had, kreeg ze de naam

Laguna Bohemia. Elke druppel water uit de Amazone moet op weg naar de Atlantische Oceaan een afstand tot 7 000 km overbruggen en daarmee is de Amazone de langste rivier ter wereld, 500 km langer dan, de tot dan toe als langste beschouwde rivier, de Nijl.

### Selfiestick

Ik heb Einstein gedood, heren – zo heet de uit 1969 stammende Tsjechische Sci-fi film, waarin Lubomír Lipský en Iva Janžurová een foto van zichzelf maken met behulp van een telescopische selfiestick. Het verschil met die van vandaag is, dat de foto's meteen uit de stick kwamen (net als bij een Polaroid fototoestel), dus er was geen mobiel nodig.

De scène op YouTube:

<https://www.youtube.com/watch?v=LGPPrDMkziol>



Božena Kooij

# NIEUWE VERORDENING VOOR HET OV IN TSJECHIË

## OPGELET!!!

Per 1 september a.s. gelden in Tsjechië nieuwe kortingsregels voor het OV.

Kinderen, scholieren, studenten en 65+ hebben recht op een korting in het OV. Deze korting bedraagt 75%. Dit geldt niet enkel voor de Tsjechen maar ook voor ingezetenen van alle EU-landen. Wel dient u zich te kunnen legitimeren met uw ID kaart, paspoort of een ander bewijs waarop uw geboortedatum staat.

De private onderneming RegioJet is nu al helemaal klaar voor. Voor de trein hanteren ze drie klassen: Low cost, Standard en Relax.

Een treinenkeltje Bratislava – Praag is al v.a. € 4,40  
Bratislava – Karlovy Vary is v.a. € 5,50 (trein + bus)

De korting begint/eindigt bij de grens.

Ook hebben ze uitstapjes per bus vanuit Praag.

Praag – Český Krumlov v.a. € 1,50

Praag – Karlovy Vary v.a. € 1,10

Praag – Liberec v.a. € 0,70

Praag - Plzeň v.a. € 0,70

Bij de reservering krijgt u ook plaatsgarantie en daarnaast heeft u ook recht op alle (gratis) voorzieningen net als alle volle prijs betalende passagiers.

Let wel op!!

Voor het OV in de regio Praag gelden heel andere regels.

Voor meer informatie kunt u terecht bij de volgende infobalies:

Hlavní nádraží (CS)	metrolijn C – noord en zuid
Anděl -	metrolijn B – uitgang Plzeňská ulice
Hradčanská -	metrolijn A
Magistraat -	Jungmanova 29 (Škodův palác)
Můstek -	metrolijn A/B uitgang ulice 28. října
Luchthaven -	Terminal 1, aankomsthal

Info in Praag: +420 – 234 704 560

## NIEUWS

### HOHE TATRA'S OP 19/20 JULI

Terwijl Nederland onder de warmte zuchtte, kampten ze in de Hohe Tatra's met overstromingen. Binnen twee dagen viel er 150 mm neerslag. De beekjes veranderde in een kolkende massa. Hierdoor is een brug op de "Tatranská magistrála" richting Skalnaté Pleso ingestort en ook op andere plaatsen zijn bruggen en wegen beschadigd. Enkele toeristische routes werden afgesloten. Ook in de Lage Tatra's en de Karpaten hadden ze last van hoge water. Ondanks alle waarschuwingen waren er – zoals altijd – genoeg waaghalzen die dit schouwspel met hun eigen ogen moesten zien.

### VAN GOGH OP KLEDING EN ACCESSOIRES

Dankzij samenwerking tussen de firma Vans en het Van Gogh museum komen er vanaf 3 augustus sneakers, T-shirts, rugzakken en petjes op de markt met opdruk van enkele van de door Van Gogh gemaakte schilderijen. Daarnaast ontvangt de koper ook een gedetailleerd informatie over het betreffende schilderij.

*Božena Kooij*

### WAPENHANDEL

Bij de terroristische aanslagen en liquidaties van de laatste jaren blijkt dat vaak gebruik gemaakt is van oude Slowaakse legerwapens. Het gaat om automatische wapens die sterk lijken op kalasjnikovs, namelijk de Ceska58 en de Skorpion. Hoe kan zo iets? Dit soort wapens kan toch niet zomaar op de markt komen?

Waren het in de negentiger jaren en begin deze eeuw voornamelijk wapens uit de Balkan, overtollig geworden na het beëindigen van de oorlogen. Nu zijn het afgedankte legerwapens uit Slowakije. Volgens de wetgeving in Slowakije mogen deze wapens uitsluitend verkocht worden als deze onklaar gemaakt zijn. Maar ja, hoe onklaar is onklaar? Als deze wapens daarna weer op een eenvoudige manier weer vuurklaar gemaakt kunnen worden dan is dat koren op de molen voor de handel in het illegale circuit. En in die kringen heeft men scherpe ogen en een goede neus voor dit soort mogelijkheden.

Dit, gecombineerd met de Nederlandse handelsgeest, heeft er voor gezorgd dat ons land een belangrijke illegale doorvoerhaven in Europa is voor deze wapens. Daarnaast is het aanbod enorm groot, hetgeen de prijs drukt. Dat betekent dat ook kleine en/of beginnende criminelen en terroristen eenvoudig aan dit soort automatische wapens kunnen komen. Met alle gevolgen van dien.

Na klachten hierover van andere landen is bij politie en justitie in Nederland een lampje gaan branden en is er meer aandacht gekomen voor deze illegale wapenhandel. En de opsporingscapaciteit vergroot. Bovendien is er

vanuit meerdere landen bij Slowakije sterk aangedrongen op betere regels cq wetgeving ten aanzien van het onklaar maken. Bijvoorbeeld gewoon in stukken zagen en naar de schroot.

## EUROPESE POLITIEK

Onlangs is er een nieuwe politieke partij opgericht, namelijk VOLT. Geen landelijke partij, maar een pan-Europese partij. De initiatiefnemers zijn van mening dat de politieke partijen in het Europese Parlement niet meer per land georganiseerd moeten zijn. Maar veel meer internationaal.

VOLT zegt te beschikken over zesduizend vrijwilligers in dertig landen. De kern van deze beweging komt min of meer voort uit de internationale studentenwereld. Veel jongeren volgen studies aan diverse universiteiten in diverse landen. Maar ook krijgen zij banen in andere landen dan hun thuisland. Voor deze jonge generatie vervagen de grenzen, zij kijken over de grenzen heen. En aangezien de jeugd de toekomst heeft dat is goed voor de Europese eenwording. En dat is de richting die wij uit moeten gaan

Voor ons als VNTS, andere vriendschapsverenigingen en internationale georiënteerde organisaties is deze ontwikkeling alleen maar toe te juichen. Al jaren hebben wij bij de VNTS het over verjonging binnen onze vereniging. Misschien moeten we op de een of andere manier aanhaken bij deze ontwikkeling? Een goed onderwerp voor een interne discussie?

Uiteraard is de VNTS geen politieke vereniging. Maar deze jonge pan-Europese generatie zal zeker niet alleen belangstelling hebben voor politiek. Bij hen zal er ook belangstelling uitgaan naar de inwoners van andere landen met alle culturele en maatschappelijke uitingen. En daar zitten de raakvlakken met onze vereniging.

## VREEMD

Een klein berichtje in Het Parool van 4 augustus heeft mijn aandacht getrokken. In Tsjechië is een koffiemok in de handel gebracht met de beeltenis van Hitler erop. De politie treedt hiertegen niet op omdat de verkoper alleen zuiver economische motieven heeft. De drinkbekers zijn bedoeld voor verzamelaars. Dat lijkt mij een drogreden. Met zo'n argument kan men van alles en nog wat op de markt brengen. Ethische en maatschappelijke argumenten zijn kennelijk onbelangrijk.

Met zo'n bericht kan je je ook afvragen wie zijn die verzamelaars? Holocaustontkenners? Wat verzamelen ze nog meer? Drinkbekers met Stalin, Mussolini, Franco, Idi Amin, Bokassa, Mobuto, Marcos, etc.? Of andere nazi-artikelen? Het lijkt mij in ieder geval geen frisse club van mensen. Daar zou de Tsjechische politie toch wel iets tegen moeten doen, lijkt mij.

Cok Oostveen

## LEZING 'DE PRAAGSE LENTE' IN HET COMENIUS MUSEUM

De Praagse Lente en het einde van het 'Socialisme met een menselijk gezicht'.

Exact 50 jaar geleden in augustus 1968 werd er een abrupt einde gemaakt aan de Praagse lente. Rond dit thema houdt het Comenius museum een drietal lezingen. Zondag, 2 september 2018 van 14.00 tot 16.00 uur is de eerste lezing met de titel: 'De Praagse Lente'.

Deze wordt gegeven door Filip Bloem, Historicus en kenner van de recente geschiedenis van Oost Europa. Zijn lezing behandelt de Paradoxen van de Praagse Lente 'Socialisme met een menselijk gezicht' – zo zijn de liberale hervormingen van de Tsjechoslowaakse communistische partij in de jaren zestig de geschiedenis ingegaan. In augustus 1968 maakten communistische broederlanden met een militaire invasie een hardhandig einde aan dit experiment. Hoe wordt er teruggekeken op deze poging het communisme opnieuw uit te vinden? De lezing wordt ingeleid door Jan Vytopil, toenmalig ooggetuige. Na de Praagse lente vluchtte hij en vestigde zich permanent in Nederland.

### Praktisch:

Datum: Zondag, 2 september 2018

Tijd: 14.00-16.00 uur.

Titel lezing: 'De Praagse Lente'.

Spreker: Filip Bloem, rondleider: Jan Vytopil.

De middag bestaat uit: inleiding - lezing - koffie - rondleiding.

Locatie: Comenius Museum, Kloosterstraat 33, 1411 RS Naarden.

Kosten: Voor entree, lezing, koffie en rondleiding tezamen: € 10,-; Museumkaart: € 5,-.

Aanmelden: via [info@comeniusmuseum.nl](mailto:info@comeniusmuseum.nl) of via 035-694 30 45 (di-zo van 12.00-17.00 uur).

De lezingen maken onderdeel uit van de tentoonstelling 'Het erfgoed van Comenius, de geboorte van Tsjechoslowakije'. Deze tentoonstelling is nog te zien t/m 28 oktober 2018. Openingstijden museum: di-zo van 12.00-17.00 uur. Gesl. 1/1, 27/4, 25/12, 31/12 en maandags. Normale entreprijs museum: € 6,- ; Studenten: € 5,- ; Museumkaart/CJP/CKV/Kinderen t/m 12 jaar: gratis. Zie ook: [www.comeniusmuseum.nl](http://www.comeniusmuseum.nl).

### De Praagse Lente. Paradoxen van de Praagse Lente 'Socialisme met een menselijk gezicht'.

In zijn lezing zal hij o.a. ingaan op het ongemak dat de herinnering aan 1968 vandaag de dag in Tsjechië oproept. Veel Tsjechen waren toen enthousiast over het project van een democratisch socialisme tussen Oost en West, iets wat niet goed past in het huidige politieke landschap van Tsjechië, waar een liberale markteconomie naar westers voorbeeld van links tot rechts gesteund wordt. Ook luidde het neerslaan van de Praagse Lente een periode in waarin veel Tsjechen zich zonder al te veel protest schikten in het repressieve bewind dat na 1968 aan de macht kwam. Het blijkt daarom lastig om de Praagse Lente in te passen in het huidige zelfbeeld van Tsjechië.

## De Praagse lente en het Comenius Mausoleum.

Na de Praagse lente wordt Partijleider en premier Alexander Dubček gearresteerd. Gedurende de jaren zeventig en tachtig werkt hij gedwongen als bosarbeider in het huidige Slowakije.

Na de fluwelen revolutie In 1989 keert hij terug in het politieke leven. In 1990 bezoekt hij op uitnodiging van ons parlement Nederland. Direct na zijn aankomst op Schiphol begaf Dubček zich naar Naarden. Zoals elke Tsjech die voor het eerst in Nederland is, bezocht hij het graf van Jan Amos Komensky, bekend onder de naam Comenius.

Nadat hij een krans had gelegd in het marmeren mausoleum, liet burgemeester Kasteijn van Naarden het oorspronkelijke gastenboek tevoorschijn halen. Deze vuistdikke verzameling van voornamelijk Tsjechische bezoekers is na de val van Dubček in 1968 opgeborgen in het archief van het stadhuis: men was bang dat de Tsjechoslowaakse autoriteiten via de vaalwitte vellen potentiële tegenstanders wilden achterhalen. Sindsdien lag er een nieuw gastenboek in het mausoleum. Dubček was de eerste die na de Praagse lente zijn handtekening in het oude boek zette.

In de daarna volgende rondleiding door de vesting liep Alexander Dubček met gevolg door de Peperstraat en kwam langs Koopmanschap de smid die druk doende was. Hij zag het aanbeeld en het vuur en vroeg “mag ik even” met een paar klappen en sloeg perfect een ronding in een ijzeren staaf. Had hij geleerd tijdens zijn verbanning als bosarbeider.



## STEDENBAND VEENENDAAL - OLOMOUC

### SUCCESSVOLLE DEELNAME VAN TRIATLETEN UIT OLOMOUC

Drie triatleten uit Olomouc namen zaterdag 25 augustus deel aan de 36ste Triathlon Veenendaal. De atleten namen deel aan de NTB 1/16 jeugd triathlon, de 1/8 triathlon (500 meter zwemmen, 20 kilometer fietsen en 5 kilometer hardlopen) en de Olympische afstand (1,5 kilometer zwemmen, 40 kilometer fietsen en 10 kilometer hardlopen). Aan de vooravond van de wedstrijd werd het parcours rondom de surfvijver verkend. De triatleten waren erg positief over de professionele organisatie en het mooie parcours van de Admicom Triathlon Veenendaal.

Ondanks de moeilijke weersomstandigheden, met name tijdens het fietsonderdeel, volbrachten alle atleten succesvol hun wedstrijd. Voor de jongste deelnemer – Alfred Kaderka – was er zelfs een eerste plaats in de leeftijdscategorie H12 bij de NTB jeugd wedstrijd.

De stedenband met Olomouc in Tsjechië bestaat inmiddels ruim 25 jaar. Medio april werd het 25-jarig jubileum feestelijk gevierd in Veenendaal. Jaarlijks vinden er diverse uitwisselingen plaats tussen Olomouc en Veenendaal. Onder andere lopen studenten uit Olomouc in Veenendaal stage, de brandweerkorpsen treffen elkaar regelmatig, er nemen jaarlijks 2 inwoners deel aan de halve marathon. Ook bezoekt sinds diverse jaren een aantal triatleten uit Olomouc Veenendaal voor deelname aan de Admicom Triathlon. Als er belangstelling is voor uitwisseling horen we dit graag. Neemt u contact op via [info@veenendaal-olomouc.eu](mailto:info@veenendaal-olomouc.eu).



## CULTUUR

### TENTOONSTELLING – 100 JAAR HART VAN EUROPA

Op 21 september zal de opening plaats vinden van de tentoonstelling ‘100 jaar Hart van Europa’. We gaan dat vieren met de opening van de tentoonstelling, een gezamenlijke maaltijd waar iedereen die dat wil kan deelnemen onder voorwaarden dat iedereen wat te eten meebrengt. Er zal een tank worden gebouwd en het Bas Kisjes kwartet zal een jazzbewerking van de Nieuwe Wereld, de 9e symfonie van Dvořák, uitvoeren.

**Datum:** 21 sep. 2018 – 31 dec. 2018

**Plaats:** Grote Kerk Beverwijk

**Meer informatie:**

<https://www.grotekerkbeverwijk.nl/>

### MUZIEK – ZEMLINSKY KWARTET SPEELT DVOŘÁK

Op woensdag 19 september treedt het Zemlinsky kwartet op in het Concertgebouw in Amsterdam. Het ensemble speelt een schitterend programma met werken van Dvořák, waaronder het Amerikaanse kwartet. Het tijdschrift voor klassieke The Strand muziek omschreef het Zemlinsky kwartet ‘Een perfecte mengeling van vier stemmen die zingen, ademen en fraseren als één.’

**Programma:**

Antonín Dvořák – Quartettsatz in F, B 120

Antonín Dvořák – Cypressen, B 152

Antonín Dvořák – Twaalfde strijkkwartet in F, op. 96, B 179 ‘Amerikaanse’

**Datum:** 19 sep. 2018, 20:15 – 22:00u

**Plaats:** Concertgebouw Amsterdam

**Meer informatie over het concert en de kaartjes vindt u hier:**

<https://www.concertgebouw.nl/concerten/zemlinsky-kwartet-speelt-dvorak/19-09-2018>

## FILMCLUB – EEN GRILLIGE ZOMER

Op woensdag 5 september om 19:30 bent u van harte welkom bij onze filmclub, ditmaal in het Goethe-Instituut in Amsterdam. Na het schitterende weer deze zomer is het niet meer dan passend dat we de film 'Een grillige zomer' van Jiří Menzel naar het boek van Vladislav Vančura vertonen. De inleiding voor de film zal worden gegeven door Kees Mercks, wiens Nederlandse vertaling van het boek vorig jaar uitkwam.

„Een saai, half ingeslapen stadje, een zwembad in de rivier, een druilerige zomer, verveling alom. Totdat de rust verstoord wordt door de komst van een rondtrekkend circusartiest met zijn bevallige assistente, die hun kamp opslaan op het stadsplein. De badmeester, de majoor en de abbé denken er het hunne van en raken ieder voor zich verstrikt in hun pogingen het de bevallige assistente naar de zin te maken.“

Tekst: Uitgeverij Pegasus

Tsjechoslowakije | Comedy | 1967 | Jiří Menzel | Tsjechisch met Engelse ondertiteling | 74 min

**Deur open:** 19:00

**Begin programma:** 19:30

**Plaats:** Goethe-Instituut Amsterdam, Herengracht 470, 1017 CA Amsterdam

## FOTOGRAFIE – UNSEEN

Het platform voor moderne fotografie Unseen presenteert van 21 t/m 23 september de meest grensverleggende en innovatieve opkomende kunstenaars van over de hele wereld in de Westergasfabriek in Amsterdam. De Tsjechische fotografie wordt dit jaar vertegenwoordigd door de Praagse Drdova Gallery, die het werk van de fotografen Hynek Alt en Václav Kopecký op Unseen presenteert.

**Datum:** 21 sep. – 23 sep. 2018

**Plaats:** Westergasfabriek Amsterdam

**Meer informatie:**

<https://unseenamsterdam.com/visit-unseen-amsterdam/practical-information>

*Bron: Tsjechisch Centrum*

## LITERATUUR



### Fascisme, een waarschuwing

De voormalige Amerikaanse minister van buitenlandse zaken waarschuwt vanuit haar eigen ervaring als Tsjechisch-Joods meisje (geboren als Madlenka Korbelová) in het Europa van de jaren '40 en als Amerikaans diplomaat voor de opmars van het Trumpisme, De terugkeer van het fascisme in de politiek is volgens Albright niet ver weg als democratische instituten als rechterlijke macht en parlement in twijfel worden getrokken.

Madeleine Albright. Fascisme. Een waarschuwing. Arbeiderspers, Amsterdam, 2018. 302 blz. ISBN 9789029523998. € 19,99.



### Geen stap zonder Bata

Met gevoel voor de ironie van de geschiedenis beschrijft de Poolse journalist de levens van drie personen uit de Tsjechische geschiedenis. De schoenenfabrikant Tomáš Baťa (omdat de klanten niet gewend zijn aan Baťa, hanteert hij de internationaal bekende spelling Bata), de actrice Lída Baarová en de beeldhouwer Otakar Švec. Szczygieł beschrijft hoe Baťa een nieuw type schoen voor de armen ontwikkelt en daarmee een schoenenimperium uitbouwt wat Baťa tot de Henry Ford van Europa maakte. Lída Baarová kreeg tijdens haar filmcarrière korte tijd een relatie met de Duitse propandaminister Goebbels wat haar na de oorlog opbrak. Švec schiep het Stalinmonument dat tussen 1955 en 1962 vanaf Letná Praag domineerde. Švec zou de onthulling niet meemaken.

Mariusz Szczygieł. Geen stap zonder Bata en andere waargebeurde verhalen. (Ani kroku bez Baty, uit het Pools vertaald door Jacques Dehue). Querido Fosfor, Amsterdam – Antwerpen, 2018, 140 blz. ISBN 9789021406602. € 8,99.



### De filosofie van Jan Patočka

In “De solidariteit van de schok” verkent de Goudse stadsfilosoof Dennis de Gruijter het gedachtegoed van Jan Patočka. De Gruijter werd vorig jaar bekroond met de Spinozalens voor dode denkers.

In 1977 werd Patočka na een gesprek met de Nederlandse minister Van der Stoel opgepakt voor een verhoor. Daarna moest hij met uitputtingsverschijnselen in een ziekenhuis opgenomen worden en kort daarna overleed hij aan een beroerte.

Zijn cultuurkritiek vat Patočka in het begrip ‘superbeschaving’: een imperium dat het problematische van geschiedenis, filosofie en politiek wil oplossen door een totale, rationalistische mobilisatie van het leven. De superbeschaving stelt zich tot taak ‘het’ leven te beschermen, maar miskent echter het individuele leven. Niet alleen de communistische dictatuur miskent de vrijheid van het individu maar ook in het Westen vindt een reductie

van de vrijheid plaats: die wordt ingeperkt tot het economische domein.

Dennis de Gruijter. De solidariteit van de schok. SVW Uitgevers, 2018. 224 blz. ISBN 9789492538208 € 19,95.



### **Te koop: woonboerderij in Midden-Slowakije**

Bosrijke omgeving met natuurmeren,  
 termaalbaden bij Unesco stad Banska Stiavnica.  
 Bestaat uit 2 huizen, gemeubileerd, ruimte voor  
 6-8 mensen. Mogelijkheden voor wandelen,  
 fietsen, zwemmen, skiën, cultuur. Prijs: n.o.t.k.  
 info: [eleonoraloosmamiklosova@gmail.com](mailto:eleonoraloosmamiklosova@gmail.com)

## AGENDA

**5 september – Filmclub: Een grillig zomer** – Goethe-Instituut Amsterdam, Herengracht 470, Amsterdam (zie pag. 20)

**19 september – Zemlinsky kwartet speelt Dvořák** – Concertgebouw Amsterdam (zie pag. 19)

**21 september t/m 23 september – Unseen (fotografie)** – Westergasfabriek, Amsterdam (zie pag. 20)

**21 september t/m 31 december – Tentoonstelling “100 jaar Hart van Europa”** – Grote Kerk Beverwijk (zie pag. 19)

**t/m 28 oktober – Tentoonstelling De erfenis van Comenius** - 100 jaar onafhankelijkheid Tsjechië en Slowakije - Comeniusmuseum, Kloosterstraat 33, Naarden ([www.comeniusmuseum.nl](http://www.comeniusmuseum.nl))

**3 november - Najaarsbijeenkomst VNTS - te Ede (zie pag. ...)**

**t/m 1 december 2018 – Theatervoorstelling Buurman & Buurman** – Diverse theaters (<http://www.buurmantheater.nl>)

Meer informatie over Tsjechische evenementen kunt u vinden op <http://hague.czechcentres.cz>

Meer informatie over Slowaakse evenementen kunt u vinden op <https://www.facebook.com/Embassy-of-Slovakia-in-the-Netherlands/>

### AGENDA 100 JAAR - ENKELE PROGRAMMAPUNTEN

**t/m 30-9-2018 - Tentoonstelling “The Roma during the ‘revival process’”**

Muzeum romské kultury, Bratislavská 67, Brno

(<https://www.rommuz.cz/vystavy-a-programy/vystavy-a-jine-akce/>)

**t/m 30-12-2018 - Praag - New School in a New Republic**

Národní pedagogické muzeum a knihovna JA Komenského, Valdštejnská 18, Praha 1

**t/m 31-12-2018 - Jablonec nad Nisou - The minting town of the Czech Republic**

Muzeum skla an bižuterie, U Muzea 398/4, Jablonec nad Nisou

**t/m 31-12-2018 - Reizende tentoonstelling “Puppeteers in the Czechoslovak Legion”**

**Herfst 2018 - Praag - Made in Czechoslovakia - the industry that ruled the world**

Národní technické muzeum, Kostelní 42, Praha 7 -

Voor meer informatie over het speciale ‘100 jaar’ programma verwijzen wij u naar

<https://czechandslovakcentury.com/en/catalogue-events> en naar <http://www.czechtourism.com/home/>



## NUTTIGE ADRESSEN

### **Tsjechische Ambassade**

Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag.

Tel: 070 3130031 ;

E-mail: [hague@embassy.mzv.cz](mailto:hague@embassy.mzv.cz); URL: [www.mfa.cz/hague](http://www.mfa.cz/hague)

### **Nederlandse Ambassade in Tsjechië**

Gotthardska 6/27, 160 00 Praag 6

Tel.: 00420 233 015200;

E-mail: [pra@minbuza.nl](mailto:pra@minbuza.nl)

### **Slowaakse ambassade**

Parkweg 1, 2585 JG Den Haag.

Tel. 070 4167777, e-mail: [embassy@haag.mfa.sk](mailto:embassy@haag.mfa.sk);

URL: [www.mzv.sk/hague](http://www.mzv.sk/hague)

### **Nederlandse Ambassade in Slowakije**

Frana Krala 5, 811 05 Bratislava 1

Tel.: 00421 2 5262 5081, e-mail: [bt1@minbuza.nl](mailto:bt1@minbuza.nl)

### **Tsjechisch Centrum**

Westersingel 9, 3014 GM Rotterdam.

Tel.: 010 2251713, e-mail: [cchaag@czech.cz](mailto:cchaag@czech.cz);

URL: [www.hague.czechcentres.cz](http://www.hague.czechcentres.cz)

Postadres: Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag,

### **Tsjechisch Bureau voor Toerisme/CzechTourism**

Gatwickstraat 11, 1043 GL Amsterdam,

Tel.: 0615 696 875;

E-mail: [amsterdam@czechtourism.com](mailto:amsterdam@czechtourism.com);

URL: [www.czechtourism.com](http://www.czechtourism.com)

### **CzechTrade Brussel**

Rue du Trône 60, 1050 Brussel.

Tel: +32 22139460;

e-mail: [brussels@czechtrade.cz](mailto:brussels@czechtrade.cz);

URL: [www.czechtrade.be](http://www.czechtrade.be)

### **Tsjechisch Centrum Brussel**

Rue du Trône 60, 1050 Brussel

Tel: +32 22139430;

e-mail: [cbrussels@czech.cz](mailto:cbrussels@czech.cz);

URL: [www.czechcentres.cz/brussels](http://www.czechcentres.cz/brussels)

### **Nederlands-Tsjechische Kamer van Koophandel**

Českomoravská 2420/15, 190 00 Praha 9

Tel. +420 774 002 201;

e-mail: [nlchamber@nlchamber.cz](mailto:nlchamber@nlchamber.cz)

### **Czech Dutch Chamber of Commerce (CDCC)**

Eurocenter II, Barbara Strozziilaan 364, 1083 HN

Amsterdam

e-mail: [info@cdcc.nl](mailto:info@cdcc.nl)

### **GTSM: Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek**

Hans Wallin, voorzitter

Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam;

tel/fax: 070 3278706;

e-mail: [hanswallin@tiscali.nl](mailto:hanswallin@tiscali.nl);

Jacques de Coö, e-mail : [jdecoo@noknok.nl](mailto:jdecoo@noknok.nl)

### **Hello Czech Republic**

(website over Tsjechië in o.a. Engels)

Internet: <http://www.czech.cz/en>

Facebook: <https://www.facebook.com/Czechia.eu>

### **Slowakia.travel**

(website over Slowakije in o.a. Engels)

Internet: <http://slovakia.travel/en>

Facebook: <https://www.facebook.com/slovakiatourism>

YouTube: <https://www.youtube.com/user/SlovakTB>